

ДО
НАУЧНОТО ЖУРИ ЗА ЗАЩИТА НА
ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД НА
МИЛЕНА РАНГЕЛОВА

СТ А Н О В И Щ Е

на проф. д.ю.н. Борис Владимиров Велчев, преподавател в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, за дисертационния труд на Милена Бориславова Рангелова, докторант на самостоятелна подготовка /за получаване на образователната и научна степен „доктор“ по специалност „Наказателно право“ от професионално направление 3.6. „Право“/

Колегата Милена Рангелова е съдия в Апелативен съд – Пловдив. Тя е завършила право в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ с отличен успех. Била е редовен асистент по наказателно право в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ през 1997 г. Става съдия и преминава през всички длъжности до съдия в апелативен съд. През 2017 година е зачислена като докторант на самостоятелна подготовка в Нов български университет и е отчислена с право на защита. По темата на дисертацията има четири публикации, посветени на различни аспекти на определянето на наказанието.

Представеният дисертационен труд е първото съчинение по темата, което чета. Самият избор на тема вече показва самочувствието на автора. Това самочувствие е напълно обосновано. Дисертационният труд е написан от съдия, който е отразил в него не само личния си опит, но и достиженията в наличната по въпроса научна литература – над 300 цитирани източника. В резултат от това се е получил впечатляващ

резултат. Такъв труд не би могъл да бъде написан от човек, който не е професионален съдия.

Заслужава уважение мотивът на дисертанта да избере темата – реакция срещу загубата на съдебния авторитет. Когато един академичен труд е създаден със силна морална мотивация, той е обречен да бъде успешен. Така е и в случая.

Езикът на дисертационния труд е безкомпромисно научен, макар и достъпен за читателя. Прогнозата ми е, че трудът ще предизвика интересите не само на магистратите у нас, но и на студентите по право.

Авторът си е поставил определени цели, свързани с определяне на същността на съдебното усмотрение, неговите предели и индивидуализацията на наказателната отговорност, които са били убедително постигнати.

Дисертационният труд е разработен в значителен обем от над 300 страници. В структурен план, той се състои от увод, три глави и заключение.

Първата глава е посветена на същността на съдебното усмотрение и неговите предели, както и на диференциацията и индивидуализацията на наказателната отговорност и на наказанието. Втората глава разглежда мястото и ролята на смекчаващите и отегчаващите обстоятелства при оформянето на съдебното усмотрение, а третата глава разглежда възможностите за правно регулиране на пределите на съдебното усмотрение.

Заключението обхваща основните изводи на автора, които обобщават на абстрактно ниво приносните моменти в дисертацията.

Авторефератът е изготвен по оригинален начин и отлично пресъздава основните положения на труда.

Дори и самото понятие за съдебно усмотрение – изяснено по съдържание и предели, и разграничено от вътрешното убеждение на

съдията, вече е принос в правната наука. Заслужава подкрепа позицията на автора, че въпросите на съдебното усмотрение са част от материалното наказателно право.

Приносен е алгоритъмът за регулиране на пределите на съдебното усмотрение /с. 54-55/.

Добре обосновани са изводите за диференцията на наказанията /с.55-62/,

Приноси са и повечето от предложенията *de lege ferenda*, систематизирани на с. 303 – 306. Дори да имам възражения по някои от тях, като цяло те са отлично аргументирани и обосновани от предходното изложение, а в наказателното право рядко има абсолютни истини. Струва ми се, че дадените предложения за съдържание новите на чл.55 и чл. 56 /с.303-305/ са излишно казуистични. От друга страна, съдържанието им, макар и подробно, представлява убедителен и неизследван досега практически изчерпателен каталог на тези две групи обстоятелства „с надмощен характер“. Този каталог е позволил на автора да систематизира и обоснове неговите функции – обвързваща, поощрителна, предпазваща, профилактична, гарантираща и оправомощаваща.

Дори авторът да предложи по-абстрактни формулировки /при издаването на дисертационния труд/, което бих препоръчал, това няма да намали теоретичното и практическото значение на този каталог, чието съставяне и обосновка е безспорен научен принос.

Самото разграничение на смекчаващите и отегчаващите обстоятелства като общи /с. 288 - 250 / и особени /с. 251-274/ е приносен теоретичен подход към проблема.

Предложението за нов чл. 59 НК представлява убедителен опит за формализиране на правилата за определяне на наказанието.

Предложеният алгоритъм за формиране на съдебното усмотрение при определянето на наказанието /с.306-307/ е оригинален и със сигурност има приносен характер за практиката.

Идеята за формално отразяване на принципа на равенството в НК /предложената нова алинея на чл. 35 на с. 144/ е добра, но е твърде лаконично защитена, което се е отразило на нейната убедителност.

Правилна е позицията на автора, че е невъзможно процесът на определянето на наказанието да се формализира по математически точен начин и винаги ще зависи от „правосъзнанието и интуицията на съдията“.

Изчерпателното посочване на всички установени от мен приноси моменти е на практика невъзможно и ненужно с оглед на процедурата по даването на образователната и научна степен „доктор по право“. Дори само посочените научни приноси – теоретични и за практиката, позволява да бъде дадена висока оценка на дисертационния труд на Милена Рангелова. Той не само отразява изискванията на закона за придобиването на докторска степен, но и ги надхвърля. Научният потенциал на автора трябва да бъде допълнително развит, като се надявам това да стане в условията на академична кариера, успоредна на съдийската. И без съмнение, този труд трябва да бъде издаден.

Разбира се, имам и някои незначителни критични бележки, които не се отразяват на общата ми оценка за дисертационния труд.

Не съм сигурен, какъв критерий е използвал авторът при определянето на страните, с чиито законодателства се правят сравнителноправни изследвания /с. 158-185/. Това остава впечатлението, че не е бил търсен специален подбор на страни със сходна правна история като Р България или сходно съвременно развитие и проблеми.

Твърдяната непълноценност на лицата, навършили 75-годишна възраст /с. 266/, която според автора обуславя напредналата възраст като смекчаващо обстоятелство, се основава на едно единствено посочено под

линия съчинение, което ми се струва недостатъчно, особено с оглед и на сравнителноправните изследвания.

Новата разпоредба на чл. 58 НК /с.305/ според мен също се нуждае от известно прецизиране с оглед на осъзнатото и предвиденото от дееца, но трябва да бъде подкрепена. В нея се съдържа принос и по отношение на несъставомерните последици.

Представеният дисертационен труд на Милена Рангелова изцяло задоволява всички изисквания на закона за получаване на образователната и научна степен „доктор”, поради което правя предложение до научното жури тази степен да ѝ бъде дадена.

29.05.2018 г.

проф. Борис Велчев, д.ю.н.